

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ**

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СПІВУ

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
підготовки молодшого спеціаліста
галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціальність 025 «Музичне мистецтво»
спеціалізації «Спів»

Київ 2016

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ**

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СПІВУ

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
підготовки молодшого спеціаліста
галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціальність 025 «Музичне мистецтво»
спеціалізації «Спів»**

Київ 2016

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика навчання співу» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки молодшого спеціаліста за галуззю знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» спеціалізація «Спів».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є комплекс теоретичних понять з методики виховання співацького голосу у дітей 6-16 років та засвоєння практичних прийомів та методів вироблення навичок вокальної культури учнів ПСМНЗ, знання вправ для розспівування та поспівок й вокально-педагогічного репертуару ПСМНЗ.

Предмет «**Методика навчання співу**» в музичних училищах входить до комплексу дисциплін («Охорона дитячого голосу», «Педагогічна практика», «Методико-виконавський аналіз педагогічного репертуару»), які є обов'язковими для отримання додаткової кваліфікації «викладач ПСМНЗ» студентами відділу «Спів».

Заняття відбуваються в 3-му і 4-му семестрах по 2 години на тиждень. Загальний обсяг становить 108 годин, що включає 72 години практичних занять, самостійна робота студента становить 36 годин.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивченню методики передують базис знань з таких дисциплін: «Академічний спів», «Теорія музики», «Сольфеджіо», «Загальне фортепіано», «Музична література», «Психологія» також дисциплін загальноосвітнього циклу – фізика (природа співацького голосу, амплітуда коливань голосових складок, резонування), анатомія (побудова голосового апарату, співацьке дихання і т. д.). З урахуванням знань даної дисципліни опановуються такі дисципліни: «Сольний спів», «Педагогічна практика», «Охорона дитячого голосу», «Методико-виконавський аналіз педагогічного репертуару».

Укладач: **Л.М Гавриленко** – викладач-методист Хмельницького музичного училища імені В.І.Заремби, кандидат педагогічних наук

Рецензенти:
М.А. Жишкович – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри сольного співу Львівської національної музичної академії імені М.В.Лисенка

О.І. Бугай – завідувач циклової комісії «Спів» Полтавського музичного училища імені М.В.Лисенка

Н.Ю.Хорошун - викладач-методист Київського інституту музики ім.Р.М.Глієра

Редактор

Відповідальна за випуск **Г.Д.Ремезова**

Рекомендовано
на засіданні методичної ради
Хмельницького музичного училища
імені В.І. Заремби
(протокол № 6 від 07 лютого 2014 р.)

© Гавриленко Л.М., 2016 р.

© Державний методичний центр
навчальних закладів культури
і мистецтв України, 2016р.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування професійного рівня знань в галузі методики викладання сольного співу для учнів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є засвоєння існуючих та нових вокальних понять з методики виховання та розвитку дитячого голосу; оволодіння методами, прийомами, способами вироблення вокальних навичок, які необхідні для розвитку співацького голосу учнів вокальних (академічна, естрадна і народна спеціалізації) та вокально-хорових відділів, ознайомлення з науковими розвідками останніх років в галузі дитячої вокальної педагогіки, розширення стану вокально-методичного тезаурусу студентів вищих навчальних мистецьких закладів 1-2 рівня акредитації у галузі вокального мистецтва.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: визначення всіх методичних термінів з програми, будову голосового апарату дитини, типи співацького дихання, методи та прийоми вироблення всіх співацьких навичок, технічний матеріал, орієнтовний репертуар по класах ПСМНЗ;

вміти:

діагностувати дитячі голоси,

професійно, зрозуміло і доступно пояснити зміст та мету кожного вокального терміну та вокальної навички для дітей різних вікових категорій;

продемонструвати прийоми вироблення вокальних навичок, наприклад: нижньореберного-діафрагмального дихання, високої співацької позиції, кантিলени і т.д);

продемонструвати розспіви для дітей 6-16 років на фортепіано;

підібрати вокально-педагогічний репертуар для кожного типу голосу.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 108 години кредитів ECTS 72 (практичні заняття), 36 для самостійної роботи.

2. Структура навчальної дисципліни

Розділ, тема	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	індивідуальні заняття	самостійна робота		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	індивідуальні заняття	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль №1 (за ОПП)												
1.1	1			1								
1.2	1			1								
1.3.	2			1		1						
Змістовий модуль №2 (за ОПП)												
2.1.	1			1								
2.2	2			1		1						
2.3	3			2		1						
2.4.	2			1		1						
2.5.	2			1		1						
2.6.	2			2								
2.7.	2			1		1						
2.8.	2			1		1						
2.9.	2			1		1						
2.10.	3			2		1						
Змістовий модуль № 3 (за ОПП)												
3.1	3			2		1						
3.2	1			1								
3.3	3			2		1						
3.4	1			1								
3.5	3			2		1						
3.6	3			2		1						
3.7	3			2		1						

Розділ, тема	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	індивідуальні заняття	самостійна робота		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	індивідуальні заняття	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль №4 (за ОПП)												
4.1	2			1		1						
4.2	2			1		1						
4.3.	2			1		1						
4.4	2			1		1						
4.5	3			2		1						
Змістовий модуль №5 (за ОПП)												
5.1.	3			2		1						
5.2	2			1		1						
5.3	3			2		1						
5.4.	2			1		1						
5.5.	2			2								
5.6.	2			1		1						
5.7.	2			1		1						
5.8.	4			2		2						
5.9.	3			2		1						
5.10.	2			2								
5.11	2			2								
5.12	2			2								
5.13	3			2		1						
5.14	3			2		1						
Змістовий модуль №6 (за ОПП)												
6.1	3			2		1						
6.2	3			2		1						
6.3	3			2		1						
6.4	3			2		1						
6.5	3			2		1						
6.6	3			2		1						
6.7	2			2								
всього	108			72		36						

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль №1

1.1 Вступ. Місце предмету «Сольний спів» в навчальному процесі ПСМНЗ та зв'язок з іншими дисциплінами.

1.2.Визначення формулювання понять «метод», «методика», «прийом» та «навичка» в філософії, музичній та вокальній педагогіці.

1.3. Класифікація методів у музичній педагогіці.

Змістовий модуль №2

«Особливості організації навчально-виховного процесу в класі сольного співу ПСМНЗ»

2.1. Специфіка викладання сольного співу в ПСМНЗ.

2.2. Навчальні завдання уроку сольного співу. План уроку сольного співу в ПСМНЗ.

2.3. Індивідуальний робочий план учня. Структура та його зміст.

2.4. Вимоги до академічних виступів та іспитів в класі сольного співу ПСМНЗ.

2.5. Критерії оцінювання на академічних виступах.

2.6. Поняття «основи вокальної культури». Критерії виміру основ вокальної культури.

2.7. Співацька постава.

2.8. Визначення поняття «педагогічне спілкування» та прийоми створення сприятливого психологічного клімату на уроках сольного співу.

2.9. Діагностика типу голосу дітей шкільного віку.

2.10. Класифікація дитячих голосів. Слухання зразків звучання дитячого голосу.

Змістовий модуль № 3

«Анатомо-фізіологічні та психологічні доміанти процесу навчання співу учнів ПСМНЗ»

- 3.1. Анатомічна побудова голосового апарату дитини. Функції органів в процесі фонації.
- 3.2. Анатомічний метод визначення типу голосу.
- 3.3. Фонетичний метод вокального навчання.
- 3.4. Артикуляція та дикція. Прийоми вироблення чіткої дикції та виразної артикуляції.
- 3.5. Психологічні особливості вокального розвитку дітей різних темпераментів.
- 3.6. Природа конфліктних ситуацій і методи їх ліквідації в класі сольного співу.
- 3.7. Міжособистісне спілкування і його значення у формуванні співака. Стили спілкування на уроці сольного співу.

Змістовий модуль № 4

«Основні поняття з методики сольного співу»

- 4.1. Примарний тон. Історичний аспект та методи визначення примарного тону.
- 4.2. Умови формування змішаного голосоутворення. Формування вокального слуху співака. Співацькі форманти.
- 4.3. Види атак звука та робота голосових складок під час створення атак звука. Тембр голосу.
- 4.4. Діапазон. Кордони діапазонів дитячих голосів.
- 4.5. Регістри дитячих голосів. Методи побудови «перехідних звуків».

Змістовий модуль №5

«Основні вокальні навички та методи їх вироблення»

- 5.1. Вокальні розспіви. Функції та компоненти. Мета розспівів на різні види вокалізації. Література по підбору вправ і вокалізів.
- 5.2. Співацьке дихання. Типи дихання. Прийоми вироблення нижньореберного-діафрагмального типу дихання у дітей.
- 5.3. Поняття імпедансу. Імпеданс дитячих голосів.
- 5.4. Види та функції вокалізації. Стил італійського бельканто. Історія та слухання кращих зразків цього стилю.
- 5.5. Побудова вокального твору (мотив, фраза, речення, кульмінація). Правила фразування. Вокальні форми.
- 5.6. Мутаційний (пубертаційний) період та шляхи вирішення його проблем.
- 5.7. Спів без супроводу.
- 5.8. Основні недоліки співацького голосу та шляхи їх подолання.
- 5.9. Методи вироблення чіткої дикції та виразної артикуляції.
- 5.10. Робота над вокальним твором. Основні вокально-педагогічні принципи.
- 5.11. Прийоми розвитку музичності та емоційності під час виконання творів.
- 5.12. Сценічна культура та естетика одягу співака.
- 5.13. Спільні та відмінні риси в методиці академічного та естрадного співу.
- 5.14. Спільні та відмінні риси в методиці народного та академічного співу.

Змістовий модуль №6

Провідні музично-педагогічні системи навчання дітей співу ХХ сторіччя та сучасності.

- 6.1. Провідні музично-педагогічні системи ХХ сторіччя. Система музично-ритмічного виховання Е. Жака-Далькроза.
- 6.2. Педагогічна концепція Карла Орфа.
- 6.3. Народність музично-педагогічної концепції Золтана Кодая.
- 6.4. Узагальнююча тематична концепція Д.Б. Кабалевського.
- 6.5. Порівняльна характеристика систем ХХ сторіччя.
- 6.6. Сучасні методики навчання дітей співу в країнах Америки та Європи.
- 6.7. Підсумкове заняття.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Курс «**Методика навчання співу**» для студентів відділу «Спів» вищих мистецьких закладів 1-2 рівня акредитації досить складний та різносторонній предмет, який вимагає не тільки вивчення та засвоєння теоретичних питань з методики навчання дітей співу в ПСМНЗ, а й засвоєння практичних прийомів, методів вокального навчання дітей, розуміння доцільності їх використання, цілеспрямованості кожного прийому, організованості та відповідності індивідуально до кожного учня. Основними вокально-педагогічними принципами є індивідуальний підхід, принцип поступовості та послідовності засвоєння знань та навичок та поєднання художньо-естетичного виховання разом з вокально-технічним розвитком.

Дитяча вокальна педагогіка відрізняється цілою низкою особливостей у порівнянні з навчанням співу дорослих. Особливості ці визначаються тим, що дитячий організм постійно перебуває в процесі росту протягом всього терміну навчання, тобто змінюються всі основні властивості голосу – висота, тембр, діапазон, гучність, тривалість звучання, реєстри. Організм, який росте, є досить слабким і нездатним виконувати великі навантаження, які може витримати доросла людина. Ось чому розвиток вокальних здібностей дітей повинен здійснюватись не з метою максимальної експлуатації можливостей дитячого голосу, а з метою найбільш раціонального розвитку.

Дитячий голос розвивається з віком і не однаково у всіх дітей: його розвиток залежить від загального стану організму, як фізичного так і психічного, обдарованості дитини, середовища, в якому вона перебуває, музичних вражень і інших умов. Темп розвитку кожної дитини чітко залежить від його індивідуальних можливостей. Такий підхід вимагає від викладача не тільки теоретичних знань з фізіології, психології, педагогіки, але й вміння використання суто професійних практичних навичок: вміння правильно діагностувати тип голосу учня, знати та вміти індивідуально підібрати для кожного конкретного учня комплекс розспівів, поспівок, вокалізів, вокально-педагогічного репертуару.

Складність і специфічність методики вокального виховання дитини дає право розглядати питання, що стосується кваліфікації викладача. Викладач, який веде предмет сольного співу, повинен не тільки мати відповідну кваліфікацію, але й бути ерудованою особистістю, володіти новітніми науковими досягненнями в галузі вокального мистецтва, вокальної педагогіки, бути обізнаним з особливостями співацького голосу дітей і методики його розвитку.

Викладач сольного співу, який отримав вокальну освіту в оточенні дорослих, накопичує в своїх слухових уявленнях звучання голосу дорослої людини з його силою, різноманітними тембрами, діапазоном, який має мало спільного з голосом дитини і підлітка, і таким чином, його слуховий аналізатор підготовлений до сприймання звучання голосу дорослої людини, а не дитячого голосу, який характеризується специфічними особливостями. Саме ця обставина і є важливим чинником у навчанні дітей. А так як «вокальний слух» – це, головним чином, здатність гарно відчувати і правильно уявляти собі діяльність різних частин голосового: дихальної системи, гортані, резонаторів у процесі співу точніше «вокально-педагогічний слух», має вирішальне значення у вокальному вихованні дітей, стає зрозумілим, наскільки в педагогічному процесі важливе налаштоване вухо педагога до правильного сприймання вікових особливостей звучання голосу. Ось чому перед тим, як займатись з дітьми, вокальному педагогу бажано добре ознайомитись зі специфікою дитячого вікового звучання, тому що він може прищепити дітям вокальні навички, які не відповідають їхньому віку. Радимо завжди мати в своїй слуховій уяві «зразок» звучання до якого слід прагнути.

Таким чином, **специфіка дитячої вокальної педагогіки** полягає в **практичних прийомах навчання, в режимі занять, у наочності показів, доступності для дітей, в умінні пробудити в них бажання до емоційного, правильного за стилем і змістом виконання вокальних творів.**

Рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів

Обсяг часу на самостійну роботу передбачено навчальним планом, він становить 36 годин. Види самостійної роботи визначені викладачем. Види самостійної роботи поділяються на дві групи: перша група, студенти виконують за рекомендацією викладача, друга – самостійно. Самостійна робота входить до загального оцінювання знань, вмінь та навичок студента.

Для самостійного опрацювання студентам пропонується вивчення вправ для розспівування та поспівок для всіх класів ПСМНЗ, ознайомлення з основними ідеями новітніх розвідок у галузі методики сольного співу, опрацювання методичної літератури провідних викладачів 20 сторіччя - К.Малініної, В.Багадурова, Н.Малишевої, Д.Огороднова, В.Ємельянова, сучасних – Н.Гребенюк, О.Юрко, О.Маруфенко, М.Печенюк, М.Жишкович, Л.Гавриленко.

Аналіз анотацій, написання методичних розробок за темами, рефератів, доповідей за рекомендацією викладача.

Методичні рекомендації до написання рефератів

Одна із поширених форм самостійної роботи студентів є написання реферату. Реферат повинен складатись з титульної сторінки, де вказується назва досліджуваної теми, прізвище викладача та студента, рік написання. Друга сторінка – план. План може мати просту чи складну форму. Обов'язкові складові реферату: актуальність обраної теми, аналіз досліджень, виклад матеріалу, висновки, використана література або інформаційні джерела. Література складається відповідно до вимог ВАКу країни.

ПРОПОНОВАНІ ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Охорона та збереження дитячого голосу
2. Формування вокальної культури школярів.
3. Будова голосового апарату дитини.
4. Специфіка методики розвитку дитячого голосу.
5. Гігієна та режим голосу співака.
6. Захворювання голосового апарату та методи запобігання та лікування цих захворювань.

7. Форсований спів - ворог голосу дитини.
8. Естетика одягу співака.
9. Підготовка до прилюдного виступу.
10. Фонетичний метод постанови голосу за Володимиром Ємельяновим.
11. Регістри голосу та прийоми подолання «перехідних звуків»
12. Атака звуку, теорії голосоутворення .
13. Робота артикуляційного апарату під час співу.
14. Особливості вокальної мови.
15. Існуючі типи дихання та доцільність використання академічними співаками нижньореберного-діафрагмального типу.
16. Система та методика Катерини Малініної.
17. Життя та праці Всеволода Багадурова з методики сольного співу для дітей.
18. Особливості вокальної роботи з молодшими школярами.
19. Особливості вокальної роботи з підлітками.
20. Вплив вокальних занять на розвиток інтелекту та фізичного здоров'я дітей.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання (за ОПП)

Поточний контроль здійснюється поурочно у вигляді індивідуальних та групових питань, письмових чи усних, тестування по темам. Підсумковий контроль визначається навчальним планом. Відповідно до нього в кінці 4 семестру проводиться диференційований залік. Оцінювання результатів заліку здійснюється на основі нормативних вимог до знань та вмінь молодшого спеціаліста. Диференційований залік складається з усної відповіді на два теоретичних питання та ілюстрації розспівів на фортепіано для кожного типу голосу та класу ПСМНЗ. Виконання самостійної роботи студентом теж входить до оцінювання на заліку.

5. Орієнтовні завдання до підсумкового контролю:

Варіант №1

1. Висвітлити методи діагностики дитячого голосу. Дати визначення поняття «примарний тон».
2. Довести необхідність створення імпедансу в класі сольного співу.
3. Проілюструвати поспівки для дисканта 4-го класу.

Варіант №2

1. Обґрунтувати залежність вокальних даних від особливостей фізіологічної будови голосового апарату учня.
2. Дати характеристику типам спілкування в класі сольного співу.
3. Подати вправи для розспівування для сопрано 6-го класу.

Варіант №3

1. Обґрунтувати залежність вокальних даних від особливостей фізіологічної будови голосового апарату учня.
2. Дати характеристику типам спілкування в класі сольного співу.
3. Подати вправи для розспівування для сопрано 7-го класу.

Варіант №4

1. Дати формулювання поняття «Співацьке дихання» та обґрунтувати важливість використання нижньореберного-діафрагмального дихання.
2. Розкрити психологічні особливості вокального розвитку дітей різних темпераментів.
3. Подати вправи для розспівування для сопрано 5-го класу.

Варіант №5

1. Проаналізувати правила навчання співу без супроводу.
2. Перерахувати прийоми розвитку кантилени.
3. Проілюструвати поспівки для альту 4-го класу.

Варіант №6

1. Вокальна культура та критерії виміру вокальної культури школярів.
2. Методи подолання регістрових переходів.
3. Проілюструвати поспівки для альту 2-го класу.

Варіант №7

1. Обґрунтувати важливість використання нижньореберного-діафрагмального типу дихання та охарактеризувати інші існуючі типи співацького дихання.
2. Подати прийоми розвитку емоційності учня.
3. Проілюструвати поспівки для дисканта 4-го класу.

Варіант №8

1. Визначити поняття «Регістри голосу» та назвати методи подолання «перехідних» звуків.
2. Обґрунтувати стилі спілкування в педагогічній роботі з учнями в класі сольного співу.
3. Подати вправи для розспівування для баритону післямутаційного періоду.

Варіант № 9

1. Розкрити проблеми мутаційного періоду та дати методи їх вирішення.
2. Проаналізувати основні недоліки співацького голосу та подати методи їх ліквідації.
3. Проілюструвати поспівки для альту 3-го класу.

Варіант № 10

1. Визначити поняття «Вправи для розспівування». Навести приклади вправ на різні види вокалізації.
2. Висвітлити критерії сценічної культури та одягу на сцені академічного та естрадного співака.
3. Подати вправи для розспівування для сопрано 5-6-го класу.

Варіант № 11

1. Робота з вокальним твором.
2. Обґрунтувати фонетичний метод вокального навчання.
3. Проілюструвати вправи для розспівування для сопрано 7-8 -го класу.

Варіант №12

1. Визначити поняття «Вокальна культура» та назвати критерії виміру вокальної культури.
2. Проаналізувати психологічні особливості вокального розвитку дітей різних темпераментів.
3. Проілюструвати поспівки для сопрано 3-го класу.

Варіант №13

1. Поняття «Імпедансу» та довести важливість побудови імпедансу в класі сольного співу.
2. Проаналізувати літературу по підбору вправ і вокалізів для учнів ПСМНЗ.
3. Проілюструвати поспівки для альту 3-го класу.

Варіант №14

1. Провідні музично-педагогічні концепції ХХ сторіччя.
2. Спільні та відмінні риси методики академічного та естрадного співу.
3. Проілюструвати вправи для розспівування для сопрано старших класів ПСМНЗ.

6. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Рівні, компетентності	Бали	Критерії оцінювання
I. Низький	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що висловлюються студентом окремими словами чи реченнями. Студент не демонструє знань і практично не підготовлений по предмету, тобто не компетентний у питаннях вокальної педагогіки.
	2	Студент володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями.
	3	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
II. Середній	4	Студент володіє матеріалом на початковому рівні без практичного застосування.
	5	Студент володіє деякими знаннями на рівні, вищому за початковий, але не може аналізувати і застосовувати на практиці навчальний матеріал.
	6	Студент виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал. Студент демонструє недостатні знання, може назвати основні принципи і методи вокальної педагогіки, але не розкриває їх повного змісту, з показом вокальних вправ і визначенням їх цілей і виконавських завдань має труднощі, не може чітко визначити специфіку дитячого співу, погано орієнтується у виборі вокально-технічних прийомів співу, не знає вокально-методичних праць вітчизняних і зарубіжних авторів
III. Достатній	7	Студент демонструє певні знання, може самостійно аналізувати навчальний матеріал, але не застосовує повною мірою вивчений матеріал на практиці.
	8	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача. Студент демонструє достатні знання з предмету, знає основні принципи і методи вокальної педагогіки, але вагається з показом (знає комплекс основних вокальних вправ із зазначенням цілей і виконавських завдань, основні етапи в роботі над вокальним твором), знає

		основні вокально-технічні прийоми у співі, розуміє особливості роботи з дитячими голосами, знає деякі методичні праці в галузі вокальної методики.
	9	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу і застосовує його на практиці, вільно користується вокально-технічними прийомами, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.
IV. Високий	10	Студент самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти. Студент знає основні принципи вокальної педагогіки, знає і вміє практично продемонструвати за допомогою фортепіано та власного голосу комплекс основних вокальних вправ із зазначенням цілей і виконавських завдань.
	11	Студент вільно висловлює власні думки і відчуття, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях. Студент демонструє глибокі знання, вміє змістовно розкрити основні методи вокально-педагогічної практики, володіє великим інструментарієм вокальної методики, знає і вміє провести поетапну роботу над вокальним твором, знає психологічні особливості роботи з дітьми різного віку, знає особливості роботи з дитячими голосами, знає основні методичні праці.
	12	Студент виявляє особливі творчі здібності, здатний використовувати творчий підхід до вирішення поставлених завдань, розширює знання самостійно і з власної ініціативи.

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

1. Антонюк В. Г. Постановка голосу: навч. посіб. для вищих муз. навч. закл / В. Г. Антонюк. — К. : Українська ідея, 2000. — 68 с.
2. Аспелунд Д. Л. Развитие певца и его голоса / Д. Л. Аспелунд; [под ред. М. Львова] — М. ; Л. : Музгиз, 1952. — 188 с.
3. Багадуров В. А. Вокальное воспитание детей / В. А. Багадуров. — М. : АПН РСФСР, 1953. — 95 с.
4. Ветлугіна Н. О. Музичний розвиток дитини / Н. О. Ветлугіна. — К. : Муз. Україна, 1978. — 256 с.
5. Венгрус Л. А. Пение и фундамент музыкальности / Л. А. Венгрус. — Великий Новгород. : Новгород. гос. ун-т им. Ярослава Мудрого, 2000. — 203 с.
6. Гавриленко Л. М. Методика формування основ вокальної культури молодших школярів у школах мистецтв: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 „Теорія та методика музичного навчання” / Л. М. Гавриленко. : Кам’янець-Подільський, 2010 — 243 с.
7. Гавриленко Л. М. Програма та методичні поради. Клас сольного співу ПСМНЗ. — Хмельницький, 2006. — 101 с.
8. Гнидь Б. П. Історія вокального мистецтва / Б. П. Гнидь. — К. : НМАУ, 1997. — 320 с.
9. Голубев В. Н. Советы молодым педагогам-вокалистам / В. Н. Голубев. — М. : Госмуз, 1963. — 88 с.
10. Гонтаренко Н. Б. Сольное пение : секреты вокального мастерства / Н. Б. Гонтаренко. — Изд. 50е. — Ростов н/Д. : Феникс, 2008. — 183 с.
11. Гребенюк Н. Є. Програма и методика для музыкальных школ и школ искусств „Сольное пение” / Н. Е. Гребенюк. — Х. : Харьков. обл. метод. кабинет, 1997. — 32 с.
12. Детский голос: [экспериментальное исследование / под. ред. В. Н. Шацкой]. — М. : Педагогика, 1970. — 232 с., илл.

13. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики / Л. Б. Дмитриев — М. : Музыка, 1968. — 674 с.
14. Євтушенко Д. Г. Питання вокальної педагогіки / Д. Г. Євтушенко, М. Б. Михайлов-Сідоров. — К. : Мистецтво, 1963. — 338 с.
15. Жишкович М. А. Основы вокально-педагогических навыков: методичні поради для студентів вокальних ф-тів вищ. Навч. закл. культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації / Мирослава Жишкович. — Львів. : Львів. держ. музична акад. ім. М. В. Лисенка, 2007. — 44 с.
16. Зданович А. П. Некоторые вопросы вокальной методики / А. П. Зданович. — М. : Музыка, 1965. — 68 с.
17. Зеленецька І. О. Робота з нечисто інтонуючими учнями на уроках музики / І. О. Зеленецька // Мистецтво та освіта. — 2002. — № 1. — С. 27-38.
18. Зеленецька І. О. Співають діти / І. О. Зеленецька. — Кам’янець-Подільський. : Абетка, 2003. — 179 с.
19. Зінич Р. Ми вчимося співати / Р. Зінич. — К. : Муз. Україна, 1968. — 122 с.
20. Іванов В. Ф. Музична освіта в Україні XVIII століття: навч. посіб. / В. Ф. Іванов, Іванова Л. О. — Миколаїв : Вид-во „Ліон”, 2008. — 352 с.
21. Из истории музыкального воспитания хрестоматия / сост. О. А. Апраксина. — М. : Просвещение, 1990. — 207 с.
22. Климчик Т. В. Програма з предмету „Сольний спів” для ПСМНЗ / Т. В. Климчик. — К. : Держ. метод. центр навч. закл. культури і мистецтв, 2004. — 24 с.
23. Люш Д. Развитие и сохранение певческого голоса / Д. Люш. — К. : Муз. Україна, 1988. — 156 с.
24. Львов М. Л. Из истории вокального искусства / М. Л. Львов. — М. ; Л. : Музыка, 1964. — 226 с.
25. Левидов И. И. Детское пение и охрана голоса детей / И. И. Левидов. — Л. : Просвещение, 1935. — С. 17-64.
26. Манжос Л. А. Методика постановки детского голоса / Л. А. Манжос. — Донецк. : [Б.И], 1996. — 74 с.

27.Макаров В. Л. Методика обучения игре на фортепиано в подготовительном отделении и начальной школе / В. Л. Макаров. – Х. : ХГИИ, 1997. – 120 с.

28.Максименко Т. Д. Интонація – основа музики / Т. Д. Максименко // Мистецтво та освіта. – 2004. – № 2. – С. 23– 25.

29.Малинина Е. М. Вокальное воспитание детей / Е. М. Малинина. – М.;Л.:Музыка, 1967. – 204 с.

30.Менабени А. Г. Методика обучению сольному пению / А. Г. Менабени. – М. :Просвещение, 1987. – 95 с.

31.Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва / М. Микиша [упоряд. М. Головащенко]. – К. : Муз. Україна, 1971. – 114 с.

32.Морозов В. П. О детском голосе / В. П. Морозов. – М. : Просвещение, 1966. – 56 с.

33.Морозов В. П. Тайны вокальной речи / В. П. Морозов. – Л. :Изд-во Академии наук СРСР, 1967. – 203 с.

34.Морозов В. П. Развитие физических свойств детского голоса / В.П.Морозов // От простого к сложному. – Л. : Изд-во АПН РСФСР, 1964. – 87 с.

35.Музично-педагогічні системи і концепції 20 століття: метод. рекомендації для вчителів музики загальноосвіт. шкіл, студентів пед. училищ та муз.-пед. ф-тів. – К, 1995. – 33 с.

36.Огороднов Д. Музыкально-певческое воспитание детей в общеобразовательной школе / Д. Огороднов. – К. : Муз. Украина, 1989. – 254 с.

37.Огороднов Д. Комплексное музыкально-певческое воспитание [метод. разработка для учителей муз. школ и школ искусств.]. – М. : Центр. науч.-метод. кабинет, 1987. – 45 с.

38.Оголь А. І. Інтонація (розробка уроку в 2-му класі з поглибленим вивченням музики) / А. І. Оголь // Мистецтво та освіта. – 2003. – №1. – С.17– 19.

39.Олексюк О. М. Музична педагогіка: навч.посіб. / О. М. Олексюк. – К. : КНУКіМ, 2006. – 188 с.

40.Орлова Т. М. Учите детей петь : песни и упражнения для развития голоса у детей 6-7 лет / Т. М. Орлова, С. И. Бекиша. – М. : Просвещение, 1988. – 144 с.

41.Орлова Н. Д. Что нужно знать учителю о детском голосе / Н.Д. Орлова, Н.Н. Добровольская. – М. : Просвещение, 1960. – 58 с.

42.Орлова Н. Д. Развитие голоса у девочек / Н. Д. Орлова // Развитие детского голоса. – М.: АПН РСФСР, 1960. – С. 135–138.

43.Развитие детского голоса : Материалы науч.-практ. конф. по вопросам вокально-хорового воспитания детей, подростков и молодежи.(Москва, 26-30 марта 1961) / под. ред. В. Н. Шацкой. – М. : АПН РСФСР, 1963. –205с.

44. Юрко О. О. Вокальне виховання дітей та юнацтва в закладах загальної додаткової освіти / О. О. Юрко. – Суми. : СумДПУ ім.А. С. Макаренка, 2005. –138 с.

Л. М. Гавриленко

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СПІВУ

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

підготовки молодшого спеціаліста галузь знань 02

«Культура і мистецтво» спеціальність

025 «Музичне мистецтво» спеціалізації «Спів»

Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Друк цифровий.

Гарнітура Times New Roman.

Умов. друк. арк. 2

Наклад 20 прим. Зам. №142

Віддруковано з оригіналів замовника

ФОП Корзун Д. Ю.

Видавець та виготовлювач ТОВ «Нілан-ЛТД»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи

до Державного реєстру видавців, виготовлювачів

і розповсюджувачів видавничої продукції

серія ДК № 4299 від 11.04.2012 р.

21027, а/с 8825, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21

тел.: (0432) 69-67-69, 603-000